

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

A3. (Μονάδες 25)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Ως προς το επικοινωνιακό πλαίσιο (άρθρο) λαμβάνουμε υπόψη:

δομή: απαιτείται τίτλος

ύφος: σοβαρό, απρόσωπο, ουδέτερο, πληροφοριακό

γλώσσα: αναφορική λειτουργία, γ' ρηματικό πρόσωπο

Ενδεικτικοί άξονες ανάλυσης:

Παρουσίαση της είδησης με βάση το κείμενο αναφοράς:

- γνωστό σε όλους: ο περιβάλλον κόσμος γίνεται αντιληπτός με τις αισθήσεις
- Βραβείο Νόμπελ 1944: ανακάλυψη ότι υπάρχουν διαφορετικά νεύρα για ερεθίσματα διαφορετικής έντασης
- για δεκαετίες παρέμενε το ερώτημα: πώς τα νεύρα αντιλαμβάνονται τέτοια ερεθίσματα ή πώς ένα ερέθισμα μετατρέπεται σε ηλεκτροχημικής νευρικής φύσεως
- Βραβείο Νόμπελ Ιατρικής και Φυσιολογίας 2021: απονομή σε δύο ερευνητές που απάντησαν στο παραπάνω ερώτημα→ Αμερικανός David Julius: μετατροπή των ερεθισμάτων θερμοκρασίας σε ηλεκτροχημικό νευρικό ερέθισμα, Αμερικανο-λιβανέζος Ardem Pataputyan: επικεντρώθηκε στους μηχανικούς υποδοχείς πίεσης
- το δέρμα ως «προσεκτικός φύλακας»: επιτρέπει ή εμποδίζει να περάσουν ορισμένα στοιχεία του φυσικού και ψυχολογικού κόσμου→ ανοικτή, υπό επιτήρηση «πόρτα» κεντρικού νευρικού συστήματος
- η ανακάλυψη του πώς νιώθουμε ζεστασιά και αγκαλιές, δηλαδή η έρευνα πάνω στο αντικείμενο της αίσθησης της αφής είναι σπουδαία, οπότε άξιζε το βραβείο.

Τεκμηρίωση σημασίας των ανακαλύψεων με παραδείγματα από την επικαιρότητα, την καθημερινή ζωή ή/και την προσωπική εμπειρία, κατά την κρίση του μαθητή/τριας, π.χ.:

- η αίσθηση της αφής: συνιστά δείγμα οικειότητας, φιλικής διάθεσης, π.χ. χειραψία, αγκάλιασμα - προστατεύει τον άνθρωπο από ενδεχόμενους κινδύνους, π.χ. κάψιμο, πάγωμα κ.λπ. - προειδοποιεί για ενδεχόμενες εχθρικές προς αυτόν πράξεις, π.χ. παραβίαση του στενού ιδιωτικού του χώρου - προσφέρει ευχαρίστηση/ δημιουργεί ωραία αίσθηση π.χ. στο χάιδεμα ενός αγαπημένου ζώου, στο θεραπευτικό μασάζ κ.λπ. - είναι κορυφαίας σημασίας για την ψυχοσυναισθηματική και νοητική ανάπτυξη του ανθρώπινου βρέφους, γιατί με αυτήν κυρίως αντιλαμβάνεται τον κόσμο γύρω του τις πρώτες εβδομάδες μετά τη γέννησή του - αποτελεί μια αυθόρμητη πράξη και σύμβολο οικειότητας, π.χ. ένα ζευγάρι που περπατά χεράκι-χεράκι, ένα παιδί που κρατά το χέρι του γονιού κ.λπ.
- η αίσθηση της ζεστασιάς προκαλεί ευχαρίστηση π.χ. τον χειμώνα - προστατεύει από ανεπιθύμητες παρενέργειες της θερμότητας, π.χ. κατά τη διάρκεια ηλιοθεραπείας - δημιουργεί θετικό κλίμα σε μια συνάντηση ανθρώπων →
- η αίσθηση τόσο της αφής, όσο και της ζεστασιάς αποτελούν πηγή χαράς για τον άνθρωπο, που έχει ανάγκη από την επαφή με τους άλλους ανθρώπους και το περιβάλλον του. Η σημασία τους καθίσταται ευκρινέστερη, αν υποθέσουμε πως κάποιος είναι υποχρεωμένος να τις στερηθεί. Η αδυναμία απτικής επαφής ή αίσθησης ζεστασιάς στερεί από τον άνθρωπο τη δυνατότητα να καλύψει στοιχειώδεις ανάγκες του, τον απομακρύνει από τους άλλους και τον απανθρωποποιεί.

B3. (Μονάδες 25)

1. Θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης

Ενδεικτικοί άξονες απάντησης:

Χαρακτηριστικές φράσεις με τις οποίες περιγράφεται η ψυχική οδύνη του ποιητικού υποκειμένου, ώστε να γίνεται αντιληπτή μέσω των αισθήσεων:

- Σου κάρφωσαν τα χέρια σου, μου κάρφωσαν τα σπλάχνα
- Σου δέσανε τα μάτια σου, ω, ω, μου δέσαν την ψυχή μου
- Μου κλέψανε την όραση,
- μου πήραν την αφή μου
- Μόν' μου 'μεινε η ακοή, ω, ω, να σ' αγρικώ, παιδί μου

Με τις παραπάνω οπτικές, απτικές, ακουστικές αποτυπώσεις του αβάσταχτου πόνου της χαροκαμένης μάνας, αισθητοποιείται η βαθιά οδύνη για την απώλεια του αγαπημένου προσώπου και εκδηλώνεται ο ψυχικός σπαραγμός της με τρόπο έντονα συγκινησιακό.

Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα είναι υποκειμενική, εξαρτάται από τη συναισθηματική ανταπόκριση του/της μαθητή/τριας στο ποίημα.

ή

2. Θέμα δημιουργικής γραφής

Ενδεικτικοί άξονες διόρθωσης:

Η εκφώνηση απαιτεί να γράψει ελεύθερα ένα πεζό ή ποιητικό κείμενο ο/η μαθητής/τρια, στο οποίο θα δώσει τίτλο.

Απαραίτητη κρίνεται η αξιοποίηση της φράσης του ποιήματος «...να χαρούν οι άνθρωποι» (στον τίτλο ή στο υπόλοιπο κείμενο), σύμφωνα με την έμπνευσή του/της μαθητή/τριας.